

G E R E C H T

160 Zaak T-894/16, Société Air France/Europese Commissie

Arrest van 11 juli 2019 (Zesde kamer – uitgebreid)

Beroep tot nietigverklaring – Staatssteun – Steunmaatregelen die Frankrijk ten uitvoer heeft gelegd ten gunste van de luchthaven Marseille-Provence en van de luchtvaartmaatschappijen die van deze luchthaven gebruikmaken – Besluit waarbij de steunmaatregel verenigbaar wordt verklaard met de interne markt – Investeringssubsidies – Differentiatie tussen de op nationale en op internationale vluchten toepasselijke luchthavengelden – Lagere luchthavengelden teneinde vluchten vanaf de nieuwe terminal Marseille-Provence 2 te stimuleren – Geen individuele geraaktheid – Geen merkbare aantasting van de concurrentiepositie – Niet-ontvankelijkheid

De luchthaven Marseille-Provence wordt geëxploiteerd door de CCIMP en heeft twee terminals, terminal mp1 en mp2. Voor de bouw van terminal mp2 heeft de CCIMP een investeringssubsidie gekregen van de Conseil général des Bouches-du-Rhône (Frankrijk). Volgens verzoekster in deze zaak, de Société Air France, was dit onrechtmatige steun. Verzoekster heeft hierover een klacht ingediend bij de Commissie. Daarnaast klaagt verzoekster over de volgens haar onrechtmatige steun die door de luchthaven Marseille-Provence aan Ryanair en andere luchtvaartmaatschappijen was toegekend. Deze voordelen bestonden met name uit la-

gere luchthavengelden om vluchten vanaf de terminal mp2 te stimuleren. Verder was er tussen Airport Marketing Services (AMS), een 100%-dochteronderneming van Ryanair, en de CCIMP een overeenkomst gesloten voor de aankoop van reclameruimte (hierna: overeenkomst AMS).

In het bestreden besluit heeft de Commissie deze (steun)maatregelen onderzocht. In het bestreden besluit overweegt de Commissie dat de luchthaven Marseille-Provence investeringssteun had genoten die evenwel verenigbaar was met de interne markt. Verder heeft de Commissie de tarieven van de passagiersheffing die van toepassing waren in terminal mp2 onderzocht. De Commissie heeft geconcludeerd dat het besluit dat de tarieven van die terminal vaststelt, beantwoordt aan het beginsel van de bezonnen marktdeelnemer in een markteconomie en om die reden geen staatssteun vormt. Ook ten aanzien van de overeenkomst AMS kwam de Commissie tot de conclusie dat dit geen staatssteun vormde.

Verzoekster komt op tegen het bestreden besluit. De Commissie voert evenwel aan dat het beroep niet-ontvankelijk is. Het Gerecht roept in herinnering dat een besluit van de Commissie tot beëindiging van de krachtens artikel 108 lid 2 VWEU ten aanzien van een steunmaatregel ingeleide formele onderzoeksprocedure, niet alleen de begunstigde onderneming individueel raakt, maar met name ook de hiermee concurrerende ondernemingen die in het kader van die procedure een actieve rol hebben gespeeld, voor zover hun marktpositie merkbaar werd aangetast door de steunmaatregel waarop het bestreden besluit, waarvan nietigverklaring wordt gevorderd, betrekking had. Het volstaat dus niet dat een onderneming zich op haar hoedanigheid van concurrente van de begunstigde onderneming beroept; zij moet bovendien aantonen dat zij, gezien de mate van haar eventuele betrokkenheid bij de procedure en het belang van de inbreuk op haar marktpositie, in een feitelijke situatie verkeert die haar op soortgelijke wijze individualiseert als de adressaat.

Het Gerecht onderzoekt allereerst de ontvankelijkheid van het beroep met betrekking tot de investeringssubsidie. Volgens de Commissie bestaat er met betrekking tot de investeringssubsidie die aan de CCIMP is toegekend voor de bouw van terminal mp2 geen concurrentieverhouding tussen verzoekster en de luchthaven Marseille-Provence, begunstigde van de staatssteun. Verzoekster stelt

dat Ryanair de werkelijke begunstigde was van de aan de CCIMP verleende investeringssteun. Zij beweert dat uit het inleidingsbesluit duidelijk blijkt dat er een onlosmakelijk verband bestaat tussen de aan de CCIMP toegekende investeringssteun en de maatschappij Ryanair, daar deze subsidie de luchthaven Marseille-Provence in staat heeft gesteld kunstmatig lage prijzen toe te kennen aan een van verzoeksters directe concurrenten.

Het Gerecht stelt vast dat Ryanair in het bestreden besluit niet als begunstigde van de investeringssteun is aangewezen. Zoals meermaals uit dat besluit blijkt, heeft de Commissie de CCIMP als enige begunstigde van deze subsidie aangemerkt. Het Gerecht onderzoekt vervolgens of Ryanair, zoals verzoekster stelt en in het licht van de feitelijke gegevens die in de procedure zijn aangedragen, indirect voordeel heeft gehad bij de investeringssubsidie voor de bouw van terminal mp2. Anders dan verzoekster stelt, volgt in dat verband niet uit het inleidingsbesluit dat er een onlosmakelijk verband bestond tussen de aan de CCIMP toegekende investeringssteun en Ryanair. Uit het inleidingsbesluit blijkt immers dat Ryanair geen voorrang had wat betreft de toegang tot en het gebruik van terminal mp2. Die terminal stond immers open voor alle geïnteresseerde luchtvaartmaatschappijen zonder aan een of meer specifieke luchtvaartmaatschappijen te zijn voorbehouden. Gelet op het voorgaande kan verzoekster niet op goede gronden stellen dat Ryanair de indirecte begunstigde was van de investeringssubsidie voor de bouw van de terminal mp2. Hieruit volgt dat verzoekster, bij gebreke van een concurrentieverhouding tussen haar en de CCIMP, niet kan stellen dat zij individueel is geraakt door het bestreden besluit wat de investeringssubsidie betreft. Bijgevolg is het onderhavige beroep niet-ontvankelijk voor zover het die steunmaatregel betreft.

Vervolgens gaat het Gerecht over tot een onderzoek naar de ontvankelijkheid van het beroep ten aanzien van de tarieven voor passagiersheffingen die specifiek zijn voor terminal mp2 en ten aanzien van de overeenkomst AMS. Verzoekster betoogt in dat verband dat de aan Ryanair geboden mogelijkheid om kunstmatig lage vervoerprijzen vanaf terminal mp2 aan te bieden ten gevolge van de door de luchthaven Marseille-Provence ontvangen subsidies ter financiering van haar inrichting en de exploitatie-steun waarvan Ryanair de begunstigde zou zijn, een verstoring van de mededinging

vormt die tot gevolg heeft dat haar positie op het betrokken luchthavenplatform wordt verzwakt.

Het Gerecht overweegt dat, wat de voorwaarde van de merkbare aantasting van verzoeksters positie op de relevante markt betreft, tussen partijen vaststaat dat Ryanair en verzoekster concurrerende luchtvaartmaatschappijen zijn. Zelfs als zou worden aangenomen dat zij de belangrijkste gebruikers van de luchthaven Marseille-Provence zijn, heeft verzoekster echter niets aangevoerd waaruit kan worden geconcludeerd dat haar concurrentiepositie op die markt merkbaar was

aangetast door de tarieven van de passagiersheffingen die specifiek zijn voor terminal mp2, of door de overeenkomst AMS. In die omstandigheden is verzoeksters stelling dat haar concurrentiepositie op de relevante markt is aangetast door de passagiersheffingen die specifiek zijn voor terminal mp2, en door de overeenkomst AMS, niet onderbouwd en wettigt zij niet de conclusie dat zij individueel geraakt is. In het bijzonder, zelfs al kunnen dergelijke maatregelen, zoals verzoekster stelt, leiden tot een beperking van haar activiteiten op de betrokken markt, heeft verzoekster niet voldoende gegevens

aangevoerd op grond waarvan kan worden vastgesteld dat haar situatie verschilt van die van de andere marktdeelnemers die op die markt met Ryanair concurreren, waardoor zij op soortgelijke wijze zou zijn geraakt als de adressaat van die maatregelen. Bijgevolg is verzoekster door deze maatregelen niet individueel geraakt in de zin van de toepasselijke rechtspraak.

Gelet op al het voorgaande wordt het onderhavige beroep in zijn geheel niet-ontvankelijk verklaard.